

SPORTİF REKREASYON ETKİNLİKLERİNE KATILAN ERKEN DÖNEM ERGENLERİN HAYAL ETME DÜZEYLERİNİN BAŞARI ALGISI ÜZERİNE ETKİSİ*

Leman Elmas¹, Sefa Şahan Birol¹

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Karaman, Türkiye

Özet

Bu çalışma; sportif rekreasyon etkinliklerine katılan erken dönem ergenlerin hayal etme düzeylerinin başarı algısı üzerine etkisinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Araştırmanın evreni 2017 yaz döneminde Konya Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü, İl Spor Okulları kapsamında yer alan sportif rekreasyon etkinliklerine katılan 11-15 yaş aralığında bulunan 406 erkek ve 392 kız olmak üzere toplam 798 kişi, örnekleme ise evren gurbundan tesadüfi yöntemle seçilmiş, 254 erkek ve 252 kız olmak üzere toplam 506 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından hazırlanmış kişisel bilgi formuna ek olarak, katılımcıların başarı algı düzeylerini belirlemek için Roberts, Treasure ve Balague, (1998), tarafından geliştirilen, Çetinkalp, (2006), tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Başarı Algısı Envanterinin Çocuk Versiyonu Ölçeği" ile Hall ve arkadaşları (1999), tarafından geliştirilen Kafkas, (2011)'in Türkçe'ye uyarlanması yapıldığı "Çocuklar için Hayal Etme Envanteri" kullanılmıştır. Verilerin çözüm ve yorumlanmasında MANOVA ve ANOVA analizi uygulanmış olup ayrıca; iki değişken seti arasındaki ilişkileri belirlemek için Kanonik Korelasyon (Canonical Correlation) analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda; katılımcıların; bağımsız değişkenlerinde hayal etme düzeyi alt boyutları ve başarı algısı alt boyutları arasında anlamlı farklılık bulunmazken, hayal etmenin başarı algısı üzerine etkisinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Hayal etmenin başarı algısı üzerindeki etkisini katıldıkları sportif rekreasyon etkinlikleri ile tecrübe eden erken dönem ergenlerin, bu kazanımı gelecek yaşamlarında sadece rekreasyon etkinliği olarak değil, meslek anlamında da her alanda kullanarak etkin sonuçlar elde edebileceği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sportif Rekreasyon, Hayal Etme, Başarı Algısı.

THE EFFECT OF IMAGERY LEVEL TO THE PERCEPTIONS OF ACHIEVEMENT IN ADOLESCENTS PARTICIPATING SPORTIVE RECREATION ACTIVITIES*

Abstract

This study's is was to examine the effect on achievement perception of teenagers' who attend to sportive recreation activities, imagery levels. The content of research is comprised in totally 798 people, of these 406 are boys and 392 are girls, between 11-15 age group participating to sportive recreation activities included by Konya Provincial Directorate of Youth and Sports, Provincial Sports Schools in 2017 summer season, and the sample is 506 people of these 254 are boys and 252 are girls chosen by accidental way from content group. In the research , in addition to personal information form prepared by researcher, as a data collection tool was used 'The Children Version of the Perception of Success Questionnaire' developed by Roberts, Treasure and Balague ,(1998) and adapted to Turkish by Çetinkalp (2006) and 'Imagining Questionnaires for Children' developed by Hall and his friends (1999) and adapted to Turkish by Kafkas (2011) to specify participaters' levels of success perception. During the solution and comment of the datas , MANOVA and ANOVA analysis

are applied and also Canonical Correlation Analysis is applied to determine the relation between two variable set. As a result, unlike there was no sensible difference between sub-dimension of imagining and sub-dimension of achievement perception, there was a sensible effect of imagining on achievement perception. It can be said the teenagers experienced effect of imagination on achievement perception with attending sportive recreation activities, can achieve active results using this achievement not only as a recreation activity for future lives also in terms of every section of their occupation.

Key Words : Sportive Recreation, Imagine, Achievement Perception.

**Bu makale, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Kabul Edilen Yüksek Lisans Tezinden Alınmıştır.*

Giriş

Sürekli gelişen ve değişen dünyamızda özellikle teknolojik alanlardaki yeniliklerin ve ilerlemelerin günlük hayatımızı kolaylaştırması ile birlikte kendimize daha fazla zaman ayırma fırsatımız olmaktadır. Bu durumda yapmamız gereken; sahip olduğumuz bu serbest zamanı en verimli şekilde kullanmaktır. Kişilerin sahip olduğu serbest zamanlarını bilinçli bir şekilde değerlendirmesi olarak da adlandırılan rekreasyon; boş zamanları değerlendirme, zorunlu iş ve aktivitelerden sonra kişiyi dinlendiren ve bireyin gönüllü olarak yaptığı etkinlikler olarak tanımlanmaktadır (Karaküçük, 1995). Spor, rekreasyonun en geniş, çeşitli ve en ilgi çeken bölümlerinden birini oluşturmaktadır. Spor insanların rekreatif gereksinimlerini karşılamada önemli bir hareket alanı meydana getirirken, rekreasyon da, sporun toplumsal alanda yaygınlaşmasında ve sportif başarılar elde edilmesinde önemli bir yer tutmaktadır (Şahin, 1997, akt. Birol, 2014). “Temeli fiziksel egzersize veya çeşitli spor branşlarının rekreatif amaçlı uygulanmasına dayanan ve rekreasyon aktivitelerinin büyük bir bölümünü oluşturan türüne sportif rekreasyon denmektedir”. “Sportif rekreasyonun temeli fiziksel egzersizdir” (Zorba ve Bakır, 2004, akt. Birol, Karaküçük, 2014). Özellikle küçük yaşlarda ki erken dönem ergenlerin kritik olan bu gelişim dönemlerini sağlıklı bir şekilde geçirmelerinin yanı sıra boş zamanlarında yaptıkları etkinlikler ile daha iyi ve daha yararlı bir şekilde toplum içerisinde yaşayacakları sosyal ve psikolojik sıkıntılar karşısında daha olgun tavırlar sergilemeleri açısından da önemlidir (Bahadır, 2010). Çünkü ergenlik, kişinin bedensel, toplumsal ve bilişsel olgunlaşma zamanıdır. Ergenlik, ergenin yetişkin boyuna, ağırlığına, bedensel ve cinsel özelliklerine sahip olmasını sağlayan hızlı bir şekilde bireyde meydana gelen bedensel ve biyolojik değişimlerin başlamasıdır (Gander ve Gardiner, 2004). Sportif rekreasyon aktivitelerinde bulunan bireylerin, etkinlikte bulunma amaçları, beklentileri veya hayallerinin birbirinden farklı olabileceği düşünülmektedir. Birey akranları ile oyun oynarken veya izleyici olarak fiziksel etkinlikleri takip ederken kendi zihninde bir takım imgeler kurabileceğinden söz edebiliriz. İmgeleme (hayal etme), herhangi bir fiili alıştırma yani uygulama yapılmaksızın, yalnızca planlı ve yoğun bir şekilde hayal ederek (zihinde canlandırarak) yeni bir hareketin veya becerinin öğrenilmesi ya da zaten bilinen bir hareketin veya becerinin mükemmelleştirilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır (İkizler ve Karagözoğlu, 1997). Bilinç yapımızda meydana gelen izlenimlerin bizim için ne anlam ifade ettiğini

daha önce belirlediğimiz hedeflerimiz ortaya koymaktadır. Kendimizi başarılı olarak algılamamız hedeflerimizi gerçekleştirme durumunda meydana geldiğini düşünebiliriz (Nicholls, Cheung, Lauer ve Pastashnick,1989). Duda ve Nicholls, (1992); Nicholls ve ark. (1989), iki bağımsız başarı düşüncesinin olduğunu göstermiştir. Bunlar; görev yönelimli hedefler ve ego yönelimli hedefler olarak adlandırılmaktadır. Hedef yöneliminin birinci boyutunu, görev yönelimli hedefler oluşturmaktadır. Sporcu başarıya ulaşmak için çok çalışmalı ve elinden gelen en iyi performansı sergilemelidir. Başarı ise bu süre içerisinde; zevk ile çalışmadır. Stephens ve Bredilmer, (1995), görev yönelimi yüksek olan sporcuların, kendileriniyetenekli gördüklerini ve sporda yer almaktan memnun olduklarını belirtmektedirler. Ego yönelimli hedefler hedef yöneliminin ikinci boyutunu oluşturur. Ego yönelimde sporcunun başarı hissi bir başkasına üstünlük sağladığında meydana gelir. Burada sporcu en iyinin kendisi olmasını istemektedir (Karabulut,2010). Sportif rekreasyon etkinliklerine katılan erken dönem ergenlerin yaptıkları aktivitelerde başarılı olmalarında birçok faktör etkili olmaktadır. Bu faktörlerden fiziksel performanslarının yanı sıra zihinsel gelişimin de önemli olacağı söylenebilir. Zihinsel düşünme süreçlerinden hayal etmenin de kişinin performansını etkileyen ve kendini değerlendirmesini sağlayan bir unsur olduğu düşünülmektedir. Kişinin gelişimine olan katkısını belirleyebilmek amacı ile bu çalışma da sportif rekreasyon etkinliklerine katılan erken dönem ergenlerin bazı değişkenlere göre hayal etme (imgeleme) düzeylerinin başarı algısı üzerine etkisi incelemeye gereksinim duyulmuştur. Bu araştırmanın sportif rekreasyon etkinliklerine katılan erken dönem ergenlerin zihinsel olarak neler düşündüklerini, iç yapılarında oluşturdukları amaçları ve bu amaçlarını gerçekleştirme durumunda neler hissettiklerinin bilinmesinin onları anlamamız açısından önemli olacağı düşünülmektedir. Bundan dolayı sportif rekreasyon etkinliklerine katılan erken dönem ergenlerin hayal etmelerinin başarı algısı üzerine etkisinin bilinmesinin önem arz edeceği söylenebilir. Ülkemizde ilgili literatür incelendiğinde hayal etme düzeyinin başarı algısı üzerine etkisi ile ilgili çok az çalışmanın olduğu görülmektedir. Yaptığımız bu çalışmanın sonraki yapılacak olan çalışmalara kaynak olacağı ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma, betimsel biçimde bir çalışmadır. Betimsel istatistik, bir değişkene ilişkin sayısal değerlerin toplanması, betimlenmesi ve sunulmasına olanak sağlayan istatistiksel işlemlerdir (Büyüköztürk, 2010). Araştırmada demografik etkenlerin 11-15 yaş grubu erken dönem ergenlerin hayal etme becerileri ve başarı algı düzeylerinin araştırılmasıdır. Bu kapsamda demografik etkenlerin 11-15 yaş grubu erken dönem ergenlerin başarı algı düzeyi ve hayal etme becerilerinin nasıl ve ne oranda etkilediğini ortaya çıkarmaktadır. Bu doğrultuda MANOVA ve ANOVA analizi uygulanmış olup ayrıca;çalışmada iki değişken seti arasındaki ilişkileri belirlemede kullanılan çok değişkenli istatistiksel analiz tekniği olan Kanonik korelasyon analizi yapılmıştır. Bu analizin amacı; “iki değişken kümesi arasındaki ilişkileri, bahsedilen değişken kümesinin doğrusal fonksiyonları

arasındaki maksimum korelasyonları bulmaya çalışarak analiz etmektir” şeklinde açıklanmıştır (Ünlükaplan, 2009).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni 2017 yaz döneminde Konya Gençlik Hizmetleri Ve Spor İl Müdürlüğü İl Spor Okulları kapsamında yer alan sportif rekreasyon etkinliklerine katılan 11-15 yaş aralığında (kız ve erkek), 406 erkek ve 392 kız olmak üzere toplam 798 ergenden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evren gurubundan tesadüfi yöntemle seçilmiş, 254 erkek ve 252 kız olmak üzere toplam 506 kişiden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Roberts, Treasure and Balague, (1998), tarafından geliştirilen, Çetinkalp, (2006), tarafından Türkçeye çevrilen, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan “Başarı Algısı Envanterinin Çocuk Versiyonu” ile; Hall ve arkadaşları, (1999), tarafından geliştirilen Kafkas, (2011)’ın Türkçe’ye uyarlanmasını yaptığı “Çocuklar için Hayal Etme Envanteri” kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi ve değerlendirilmesi aşamasında; veriler Microsoft Excel 2003 programında düzenlenmiş Spss 20.0 for windows paket programı kullanılarak çözümlenmiştir. Katılımcıların kişisel bilgilerinin dağılımlarını belirlemek için yüzde ve frekans yöntemi kullanılmıştır. Her iki ölçeğin alt boyutlarının normal dağılım gösterip göstermediğini test etmek amacı ile Kolmogrov-smitnof testi yapılmış ve bunun sonunda hayal etme ölçeği ve başarı algısı ölçeğinin tüm alt boyutlarının normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre temel farklılıkları tespit etmek için Manova ve ANOVA analizi, iki değişken seti arasındaki ilişkileri bulmada ise; Kanonik korelasyon analizi yapılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde, sportif rekreasyon etkinliklerine katılan erken dönem ergenlerin hayal etme (imgeleme) düzeylerinin başarı algısı üzerine etkisinin incelenmesine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Başarı Algısı Düzeyi MANOVA Tablosu

		F	Hipotez df	Hata df	Sig.
Cinsiyet	Pillai's Trace	.69	2.00	461.00	.50
	Wilks' Lambda	.69	2.00	461.00	.50
	Hotelling's Trace	.69	2.00	461.00	.50
	Roy's Largest Root	.69	2.00	461.00	.50
Yaş	Pillai's Trace	1.66	2.00	461.00	.19
	Wilks' Lambda	1.66	2.00	461.00	.19
	Hotelling's Trace	1.66	2.00	461.00	.19
	Roy's Largest Root	1.66	2.00	461.00	.19
Aile gelir düzeyi	Pillai's Trace	1.48	6.00	924.00	.18
	Wilks' Lambda	1.48	6.00	922.00	.18
	Hotelling's Trace	1.48	6.00	920.00	.18
	Roy's Largest Root	2.94	3.00	462.00	.03

Boş zaman yeterlimi	Pillai's Trace	1.69	4.00	924.00	.15
	Wilks' Lambda	1.69	4.00	922.00	.15
	Hotelling's Trace	1.69	4.00	920.00	.15
	Roy's Largest Root	2.91	2.00	462.00	.06
Cinsiyet * Yaş * Aile gelir düzeyi * Boş zaman yeterli mi	Pillai's Trace	1.40	6.00	924.00	.21
	Wilks' Lambda	1.40	6.00	922.00	.21
	Hotelling's Trace	1.39	6.00	920.00	.21
	Roy's Largest Root	1.82	3.00	462.00	.14

Katılımcıların cinsiyet, yaş, aile gelir durumu ve sahip olunan boş zaman yeterli mi değişkenlerine göre MANOVA tablosunda değişkenler arasında etkileşim bulunamamıştır ($F(6,922)=1.40, p<.05$).

Tablo 2. Katılımcıların Başarı Algısı Düzeyi ANOVA Tablosu

	<i>Bağımlı Değişkenler</i>	<i>df</i>	<i>Ortalama Kare</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
Cinsiyet	Görev yönelimi	1	.63	1.29	.26
	Ego yönelimi	1	.36	.62	.43
Yaş	Görev yönelimi	1	1.59	3.24	.07
	Ego yönelimi	1	1.05	1.82	.18
Aile gelir düzeyi	Görev yönelimi	3	.66	1.34	.26
	Ego yönelimi	3	.07	.12	.95
Boş zaman yeterlimi	Görev yönelimi	2	1.37	2.80	.06
	Ego yönelimi	2	.98	1.70	.18
Toplam	Görev yönelimi	506			
	Ego yönelimi	506			

Bağımsız değişkenler arasında etkileşim bulunmadığı için ana etkiler incelenmiştir. ANOVA tablosuna göre cinsiyet, yaş, aile gelir durumu ve sahip olunan boş zaman yeterli mibağımsız değişkenlerine göre başarı algısı alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p<.05$).

Tablo 3. Katılımcıların Hayal Etme Düzeyi MANOVA Tablosu

		<i>F</i>	<i>Hipotez df</i>	<i>Hata df</i>	<i>Sig.</i>
Cinsiyet	Pillai's Trace	.39	3.00	460.00	.76
	Wilks' Lambda	.39	3.00	460.00	.76
	Hotelling's Trace	.39	3.00	460.00	.76
	Roy's Largest Root	.39	3.00	460.00	.76
Yaş	Pillai's Trace	2.50	3.00	460.00	.06
	Wilks' Lambda	2.50	3.00	460.00	.06
	Hotelling's Trace	2.50	3.00	460.00	.06
	Roy's Largest Root	2.50	3.00	460.00	.06
Aile gelir düzeyi	Pillai's Trace	1.04	9.00	1386.00	.41
	Wilks' Lambda	1.04	9.00	1119.67	.41
	Hotelling's Trace	1.04	9.00	1376.00	.41
	Roy's Largest Root	1.94	3.00	462.00	.12
Boş zaman yeterlimi	Pillai's Trace	2.28	6.00	922.00	.04
	Wilks' Lambda	2.28	6.00	920.00	.03
	Hotelling's Trace	2.28	6.00	918.00	.03
	Roy's Largest Root	3.67	3.00	461.00	.01
Cinsiyet * Yaş * Aile gelir düzeyi * Boş zaman yeterli mi	Pillai's Trace	1.82	9.00	1386.00	.06
	Wilks' Lambda	1.83	9.00	1119.67	.06
	Hotelling's Trace	1.83	9.00	1376.00	.06
	Roy's Largest Root	3.76	3.00	462.00	.01

Katılımcıların cinsiyet, yaş, aile gelir durumu ve sahip olunan boş zaman yeterli mi değişkenlerine göre MANOVA tablosunda değişkenler arasında etkileşim bulunamamıştır ($F(9,1119.67)= 1.83, p<.05$).

Tablo 4. Katılımcıların Hayal Etme Düzeyi ANOVA Tablosu

	<i>Bağımlı Değişkenler</i>	<i>df</i>	<i>Ortalama Kare</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
Cinsiyet	Özel bilişsel-motivasyonel	1	.45	.50	.48
	Genel bilişsel	1	.00	.00	.99
	Genel motivasyon-üstünlük	1	4.61	.00	1.00
Yaş	Özel bilişsel-motivasyonel	1	.09	.10	.76
	Genel bilişsel	1	2.40	1.97	.16
	Genel motivasyon-üstünlük	1	1.74	1.46	.23
Aile gelir düzeyi	Özel bilişsel-motivasyonel	3	1.02	1.14	.33
	Genel bilişsel	3	1.64	1.34	.26
	Genel motivasyon-üstünlük	3	.50	.42	.74
Boş zaman yeterlimi	Özel bilişsel-motivasyonel	2	.13	.15	.86
	Genel bilişsel	2	1.94	1.59	.21
	Genel motivasyon-üstünlük	2	1.84	1.55	.21
Toplam	Özel bilişsel-motivasyonel	506			
	Genel bilişsel	506			
	Genel motivasyon-üstünlük	506			

Bağımsız değişkenler arasında etkileşim bulunmadığı için ana etkiler incelenmiştir. ANOVA tablosuna göre cinsiyet, yaş, aile gelir durumu ve sahip olunan boş zaman yeterli mibağımsız değişkenlerine göre hayal etme düzeyi alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır ($p<.05$).

Kanonik Korelasyon Bulguları

Tablo 5: Hayal etme düzeyi ve başarı algısı değişkenleri arasındaki korelasyonlar, standardize edilmiş eş varyanslar, kanonik korelasyonlar ve varyans yüzdeleri tablosu

	Kanonik Variate	
	Korelasyon	Coefficient
Hayal etme değişkenleri		
Özel bilişsel-motivasyonel	.99	1.04
Genel bilişsel	.59	-.06
Genel motivasyon-üstünlük	.69	-.01
Varyans yüzdesi	.61	
Redundancy	.04	
Başarı Algısı Değişkenleri		
Görev yönelimi	-.83	.08
Ego yönelimi	-.99	-1.07
Varyans yüzdesi	.84	
Redundancy	.05	
Kanonik korelasyon	.25	

Bu çalışmada hayal etme düzeyi alt boyutları (Özel bilişsel-motivasyonel, genel bilişsel ve genel motivasyon-üstünlük) ve başarı algısı alt boyutları (Görev yönelimi ve ego yönelimi) arasındaki ilişki incelenmiştir. Kanonik korelasyon katsayısı (r_c) .25 olarak tespit edilmiştir. Bu değer hayal etme düzeyi alt boyutları ile başarı algısı alt boyutları arasında düşükama anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Analizlere göre ilk kanonik değişken .61 olarak bulunmuştur. Analizin ikinci kanonik değişkeni .84 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre ilk kanonik değişken hayal etme değişkenlerinin %61'ini açıklarken ikinci kanonik değişken başarı algısı değişkenlerinin % 84'ünü açıklamaktadır. Ayrıca hayal etme değişkenleri başarı algısı değişkenlerinin toplam varyansının % 4'ünü açıklamaktadır. Başarı algısı değişkenleri ise hayal etme değişkenlerinin % 5'ini açıklamaktadır.

İlk kanonik değişkene göre hayal etme düzeyi ile başarı algısı değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki kurulmuştur ($X^2(6)=6.29, p=.00$).

İlk değişken setinde yer alan özel bilişsel-motivasyonel (.99), genel bilişsel (.59), ve genel motivasyon-üstünlük (.69) kritik değer olan .30 ve üzerinde bulunmuştur (Tabachnick ve Fidell, 2012). İkinci kanonik değişkende ise görev yönelimi (-.83) ve ego yönelimi (-.99) negatif yönlü olsa da kritik değer olan .30 ve üzerinde bulunmuştur (Tabachnick ve Fidell, 2012).

Bulgulara göre birinci değişken seti olan hayal etme düzeyi alt boyutlarının ikinci değişken seti olan başarı algısı alt boyutlarını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilediği tespit edilmiştir.

Tartışma Ve Sonuç

Cinsiyet değişkenine göre; katılımcıların başarı algısı alt boyutları (görev yönelimi ve ego yönelimi) arasında anlamlı farkın olmadığı görülmüştür. Sportif rekreasyon etkinliklerine katılan bireylerin, cinsiyet değişkenine göre başarı algısı alt boyutlarında anlamlı farkın olmaması, katıldıkları sportif rekreasyon faaliyetinde başarı algısının kız veya erkek katılımcılar için benzer şekilde gerçekleşmesinden kaynaklı olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Canpolat ve Çetinkalp (2011)'in yapmış olduğu çalışmaya göre ilköğretim ikinci kademe öğrenci-sporcuların öz-yeterlik ve başarı algısı düzeylerini belirlemek ve başarı algısının öz-yeterlik üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmalarında; başarı algılarının cinsiyetler açısından istatistiksel olarak bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuç yapılan çalışmayla paralellik gösterdiği anlaşılmaktadır.

Cinsiyet değişkenine göre; katılımcıların hayal etme düzeyi alt boyutları (özel bilişsel-motivasyonel, genel bilişsel ve genel motivasyon-üstünlük) arasında anlamlı farkın olmadığı görülmüştür. Çalışmamızdan farklı olarak; Kızıldağ, (2007), "Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların İmgeleme Biçimleri" adlı yaptığı araştırmasında, kız ve erkek sporcuların almış oldukları puanlarına ilişkin test sonucunda kız sporcuların Bilişsel imgeleme, Motivasyonel Özel imgeleme ve Motivasyonel Genel Uyarılmışlık alt boyutlarında erkek sporculardan anlamlı olarak daha yüksek puanlara sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Yaş değişkenine göre; katılımcıların başarı algısı alt boyutları (görev yönelimi ve ego yönelimi) arasında anlamlı farkın olmadığı görülmüştür. Sportif rekreasyon etkinliğinde bulunan bireylerin yaşına uygun oyunları seçmesi, aynı yaş grubundaki arkadaşları ile aynı fiziksel aktivitelere katılması başarı algılarında doğru orantıda gelişeceği söz konusu olabilir. Örneklem grubumuzu da oluşturan yaş grubunun içinde bulunduğu bir çalışma olan; Wankel ve Kreisal, (1985), yaptıkları araştırmada, başkalarını memnun etmek, ödül ve oyunu kazanmak gibi nedenlerin çok popüler olmasına rağmen örnek olarak aldığı 7-14 yaş aralığındaki 822 genç sporcunun bu nedenleri çok az önemsediklerini bulmuşlardır.

Yaş değişkenine göre katılımcıların; hayal etme düzeyi alt boyutları (özel bilişsel-motivasyonel, genel bilişsel ve genel motivasyon-üstünlük) üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kolayış, Sarı ve Köle, (2015), çalışmamızdan farklı olarak, yaptıkları araştırmaların da yaş ile bilişsel imgeleme ve güdüsel genel ustalık boyutu arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucu bulunmuşlardır.

Aile gelir değişkenine göre; katılımcıların başarı algısı alt boyutları (görev yönelimi ve ego yönelimi) arasında anlamlı farkın olmadığı görülmüştür. Çalışmamızdan farklı olarak, Bozkurt, (2014), Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Katılım Motivasyonu, Başarı Algısı ve Öz Yeterliklerinin İncelenmesi isimli yaptığı çalışmasının sonucunda;erkek sporcularda sosyo-ekonomik düzey ile başarı algısı ve öz yeterlik değişkenleri incelendiğinde, gruplar arasında sadece başarı algısının görev yönelimi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu, ego yönelim ve öz yeterlik değişkenleri açısından sosyo-ekonomik düzey gruplarında anlamlı fark olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Aile gelir değişkenine göre katılımcıların; Hayal etme ölçeğinin alt boyutları (özel bilişsel-motivasyonel, genel bilişsel ve genel motivasyon) boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Sportif rekreasyon etkinliklerine katılan bireylerin, aile gelir değişkenine göre; hayal etme düzeyi alt boyutlarında anlamlı farkın olmamasında, aile gelir durumu ister birbirine yakın isterse birbirinden farklı olsun bireylerin; yaptıkları sportif rekreasyon etkinliklerinde bulduklarında, ortak amaçlarının yapılan fiziksel etkinlikte başarılı olmayı hayal etmelerinin asıl hedefleri olduğundan dolayı, anlamlı farklılığın oluşmamasına neden olduğu düşünülmektedir.

Sahip olunan serbest zaman sürelerinin yeterli olup olmadığına göre katılımcıların; başarı algısı alt boyutları (görev yönelimi ve ego yönelimi) arasında anlamlı farkın olmadığı görülmüştür. Sportif rekreasyon etkinliklerine katılan bireylerin sahip olunan serbest zaman sürelerinin yeterli olup olmadığına göre başarı algısı alt boyutlarında anlamlı farkın olmamasında, erken dönem ergenlerin sahip oldukları serbest zaman dilimini yeterli, kısmen yeterli veya yetersiz bulma durumlarının etkili olmadığı, sportif rekreasyon aktivitesine sadece katılım göstermiş olmasıyla bile kendini başarılı algılayabileceğinin yanı sıra aktivite esnasında oynanan bir oyundan veya kendisinden gerçekleştirmesi beklenen bir performansı sergilemesinden dolayı kendisini başarılı olarak algılaması için yeterli olacağı şeklinde açıklanabilir.

Sportif rekreasyon etkinliklerine katılan erken dönem ergenlerin; sahip olunan serbest

zaman sürelerinin yeterli olup olmadığına göre katılımcıların; hayal etme düzeyi alt boyutları (özel bilişsel-motivasyonel, genel bilişsel ve genel motivasyon-üstünlük) üzerinde anlamlı bir farklılık elde edilmemiştir. Sportif rekreasyon etkinliklerine katılan bireylerin sahip olunan serbest zaman sürelerinin yeterli olup olmadığı değişkenine göre; hayal etme düzeyi alt boyutlarında anlamlı farklılığın olmaması, sportif rekreasyon etkinliklerinde bulunan bireylerin, kendi yaşantıları doğrultusunda sahip oldukları serbest zamanlarını belirlemek konusunu hayal ettikleri için zaten bu süreye sahip oldukları anlamlı farklılığın olmaması şeklinde olacağı düşünülmektedir.

Sportif rekreasyon etkinliklerine katılan erken dönem ergenlerin hayal etme (imgeleme) düzeylerinin başarı algısı üzerine etkisinin anlamlı çıkmasında; hayal etmenin başarı algısı üzerindeki olumlu etkisinin sadece profesyonel anlamda yapılan spor branşlarında değil, aynı zamanda eğlenme, sosyalleşme ve kaliteli zaman geçirme amaçlı yapılan rekreasyon aktivitelerinde de etkisini gösterdiği söylenilebilir.

Ayrıca; rekreasyon etkinliklerinin herhangi bir spor branşına hobi olarak başlayıp, gelecekte mesleğe dönüşmesine imkan tanınması gibi olumlu etkisini göz önüne alacak olursak, sportif rekreasyon etkinliklerine katılan bireylerin serbest zaman aktivitesi olarak katıldıkları spor branşını meslek haline dönüştürmeleri halinde, başarıya ulaşmak adına önemli olumlu etkileri olan hayal etme yeteneğini erken yaşlarda kazanmış olmaları açısından büyük önem taşımaktadır. Bu kazanım, bireyin ileride özgüveni yüksek bir kişilik yapısına sahip olmasında ve başarıya ulaşmak adına neler yapabileceği konusunda kendini yetiştirmesine imkan tanıyacaktır.

Sonuç olarak; ergenlik döneminde bulunan bireylerin sportif rekreasyon aktivitelerinde bulunarak, sağlıklı bir kişilik yapısına sahip olmalarının yanı sıra ileride yapacakları üst düzey fiziksel performanslarının gelişimi açısından bir takım motor beceriler kazanmaları ve bunu yaparken aynı zamanda bilişsel düşünme düzeylerini etkili olarak kullanmaları için bu tarz rekreasyon etkinliklerinin bir fırsat olarak görülmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Ayrıca kritik bir gelişim dönemi olan ergenlik döneminin; en iyi şekilde geçirilmesi için sportif rekreasyon aktivitelerine daha fazla yer verilmelidir. Yaptığımız bu çalışmanın rekreasyon alanına da bu konu başlıkları ile yapılacak diğer çalışmalara kaynak olacağı ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Bahadır, T.K.,(2010). Rekreasyon Faaliyetlerine Katılan 13-15 Yaş Grubu Öğrencilerin Yaşam Kalitesi ve Bazı Psikolojik Özelliklerinin İncelenmesi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Birol, S.Ş., Karaküçük, S.,(2014). Sportif Rekreasyon Uygulama Politikaları Üzerine Bir Araştırma. KMU Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 16(27):80-86. ISSN:2147-7833. www.kmu.edu.tr, Karaman.
- Birol, S.Ş.,(2014). Sportif Rekreasyon Uygulama Politikaları üzerine Bir Araştırma. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.

- Bozkurt, Ş.,(2014). Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerin Katılım Motivasyonu, Başarı Algısı ve Öz Yeterliklerinin İncelenmesi. Akdeniz Üniversitesi,Sağlık Bilimleri Enstitüsü,Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi,Antalya.
- Büyüköztürk, Ş.,(2010). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Canpolat, A.M.,Çetinkalp, Z.K., (2011). İlköğretim II. Kademe Öğrenci-Sporcuların Başarı Algısı ve Öz-Yeterlik Düzeyleri Arasındaki İlişki. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi.13(1):14-19.
- Çetinkalp, Z.K.,(2006).The Validity and Reliability Study of “The Children’s Version of the Perception of Success Questionnaire-POSQ-CH” For Turkish Athletes; 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı; 1325.
- Duda, J. L., (1992). Motivation in sport setting: A goal perspective approach. In Roberts, G. C. (Eds.), Motivation in sport and exercise (pp.57-91). Champaign, Illinois: Human Kinetics.
- Gander, M. J., Gardiner, H. W., (2004). Çocuk ve Ergen Gelişimi. Onur, B. (Yayına hazırlayan), İmge Kitabevi.
- Hall, C.R. Mack, D., Paivio, A. and Hausenblas H.,(1999). Imagery use by athletes: Development of the sport imagery questionnaire. International Journal of Sport Psychology,29, 73-89.
- İkizler, H.C., Karagözoğlu, C. (1997). “Sporda Başarının Psikolojisi”, 3. Baskı, S. 93-95, Alfa Basım Yayım, İstanbul.
- Kafkas, M.E.,(2011). Çocuklar İçin Sporda Hayal Etme Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri dergisi. Cilt 5,sayı 2.
- Karabulut, G.,(2010). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Oyun Tercihlerine ve Spora Katılımlarına Göre Kaygı Düzeylerinin ve Başarı Algılarının İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- Karaküçük, S.,(1995). Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme, Kavram Kapsam ve Bir Araştırma, Seren Matbaacılık Yayınları, s.5-6, Ankara.
- Kızıldağ, E., (2007).“Farklı Spor Branşlarındaki Sporcuların İmgeleme Biçimleri”,Mersin Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor A.B.D.Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- Kolayış, H., Sarı, İ., Köle, Ö.,(2015). Takım sporlarıyla uğraşan kadın sporcuların imgeleme, güdülenme ve kaygı puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi.”. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Ankara Üniv Spor Bil Fak, 13 (2), 129-136.
- Nicholls, J.G.,Cheung, P.C., Lauer, J. &Pastashnick, M.,(1989). Individual differences in academic motivation: Perceived ability, goals, beliefs, and values. Learning and Individual Differences, 1, 63-84.
- Roberts, G.C., Treasure, D.C., Ballague, G.,(1998).Achievement goals in sport; The Development and Validation of the Perception of Success Questionnaire;Journal Of Sport Sciences; 16 (4), 337-347.
- Stephens, D.E. & Bredemeier, B.J.L.,(1995). Moral atmosphere and judgements about aggression in girls’ soccer: Relationship among moral and motivation variables. J Sport Exer Psychology, 18, 158-173.

Şahin, H.,(1997). Sporcuların Performans Sporunu bıraktıktan Sonraki Yaşamlarında Boş Zaman Değerlendirme İlgilerinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi,Adana, 25-43.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S.,(2012). Using Multivariate Statistics 6th edition Pearson Education.

Ünlükaplan, İ.,(2009). Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde İktisadi Kalkınma, Rekabetçilik ve İnovasyon İlişkilerinin Kanonik Korelasyon Analizi ile Belirlenmesi, Maliye Dergisi (157), 235-250.

Wankel, L.M. and Kreisel, P.S.J. (1985). Factors underlying enjoyment of youth sports: Sport and age group comparisons. Journal of Sport Psychology, 7, 51-64.

Zorba, E., Bakır, M. (2004). SerbestZaman Kavramı. Sporda Sosyal Alanlar Seçme Konular 1 (Ed: Ramazanoğlu F.). Bıçaklar Kitabevi, Ankara, 106-108.